

**Jolanta Pasterska**  
Uniwersytet Rzeszowski

## **Otwarcie Centrum Języka i Kultury Polskiej w Uniwersytecie Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja)**

Z Katedrą Języków Słowiańskich na Wydziale Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego podpisał oficjalne porozumienie w czerwcu 2010 roku. Jednak początki wzajemnych kontaktów naukowych są znacznie wcześniejsze. Współpraca ta dotyczyła i dotyczy wymiany programów nauczania, podręczników, skryptów oraz wspólnych publikacji naukowych. W zorganizowanej przez Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego międzynarodowej konferencji „Polonistyka w Europie. Kierunki i perspektywy rozwoju” (14–17 maja 2012) uczestniczyli pracownicy tamtejszej polonistyki, zaś rzeszowscy literaturoznawcy mieli okazję ogłosić swoje wyniki badań w tomie *Język Polski i Kultura 2*. Dzięki przychylności władz Uniwersytetu Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy, zaangażowaniu pracowników Katedry bańskobystrzycka polonistyka rozwija się niezwykle intensywnie, o czym świadczy fakt dużego (w stosunku do innych polonistyk na Słowacji) zainteresowania takim kierunkiem studiów.

Z tym większą satysfakcją środowisko rzeszowskiej polonistyki przyjęło wiadomość o ceremonii otwarcia Centrum Języka i Kultury Polskiej, które miało miejsce 9 października 2012 roku w siedzibie Katedry Języków Słowiańskich FHV UMB.

Centrum powstało z inicjatywy Katedry Języków Słowiańskich FHV UMB przy wsparciu Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej oraz Instytutu Polskiego w Bratysławie. Zadaniem tej instytucji jest „promocja języka i kultury polskiej w słowackich ośrodkach naukowych i akademickich, wspieranie słowacko-polskiego dialogu międzykulturowego oraz pogłębianie współpracy między słowackimi i polskimi instytucjami edukacyjnymi, naukowymi, kulturalnymi”<sup>1</sup>. W siedzibie Centrum Języka i Kultury Polskiej

<sup>1</sup> List-zaproszenie dra Antoniego Repoña, Kierownika Katedry Języków Słowiańskich FHV UMB do Jolanty Pasterskiej z 3 września 2012 roku.

zgrupowano już spory księgozbiór, do dyspozycji studentów jest multimedialna sala, w której będą odbywały się m.in. pokazy polskich filmów.

Ceremonii otwarcia dokonał Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny RP na Słowacji Jego Ekscelencja Andrzej Krawczyk, Jej Magnificencja Rektor Uniwersytetu Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy dr h.c. prof. Ph Dr Beata Kosová CSc. oraz Dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych UMB doc. Ph Dr Vladimír Biloveský PhD. Pośród licznie zgromadzonych gości i studentów nie zabrakło także przedstawicieli polskich ośrodków naukowych współpracujących z Katedrą Języków Słowiańskich. Wydział Filologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach reprezentowały prof. dr hab. Urszula Żydek-Bednarczuk i prof. dr hab. Małgorzata Kita; Uniwersytet Jagielloński – prof. dr hab. Władysław Śliwiński; Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego – Dyrektor Instytutu dr hab. prof. UR Janusz Pasterski, dr hab. prof. UR Marek Stanisław i dr hab. prof. UR Jolanta Pasterska.

W przemówieniu inauguracyjnym działalność Centrum JM Rektor UMB podsumowała piętnastoletni dorobek bańskobystrzyckiej polonistyki, zaś JE Ambasador RP podkreślił rolę, jaką takie ośrodki odgrywają dla propagowania języka i kultury polskiej za granicą. W imieniu JM Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. dra hab. Aleksandra Bobko gratulacje złożył Dyrektor Instytutu Filologii Polskiej UR dr hab. prof. UR Janusz Pasterski, zaś w imieniu Kierownika Katedry Międzynarodowych Studiów Polskich Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach prof. UŚ dra hab. Romualda Cudaka – prof. dr hab. Małgorzata Kita. Następnie odsłonięto pamiątkową tablicę i przecięto wstęgę w barwach narodowych Polski i Słowacji, po czym JM Rektor, JE Ambasador oraz Dyrektor Instytutu Polskiego w Bratysławie Andrzej Jagodziński i Kierownik Katedry Języków Słowiańskich dr Anton Repoň podpisali dokument założycielski.

Druga część spotkania miała charakter naukowy. Poprzedziło ją otwarcie wystawy zatytułowanej *Fenomen „Solidarności”. Migawki z dziejów Polski 1980–1981* przygotowanej przez Instytut Pamięci Narodowej. W piętnastu odsłonach opatrzonych wymownymi tytułami (Napięcie, Bunt, Tryumf, Solidarność, Pamięć, Wiara, Jedność, Nadzieja, Godność, Wolne słowo, Demokracja, Zainteresowanie, Głód, Ku konfrontacji, Wojna) ukazano drogę, która doprowadziła do powstania NSZZ „Solidarność” oraz relacje związku z władzami komunistycznymi i społeczeństwem.

Symposium otworzył wykład ambasadora Andrzeja Krawczyka, który mówił o polskich uniwersytetach – ich historii i dniu dzisiejszym. Dzięki temu wystąpieniu słuchacze mogli odtworzyć historię najstarszych polskich uniwersytetów (Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego) i dowiedzieć się, które z nich i dlaczego zostały przeniesione lub zmieniły nazwy.

Z kolei dyrektor Instytutu Polskiego w Bratysławie Andrzej Jagodziński wygłosił odczyt na temat *Dyplomacja publiczna i kulturalna. Co to*

jest? Prelegent zdefiniował pojęcia „dyplomacja publiczna” i „dyplomacja kulturalna” oraz przybliżył cele i zadania, jakie stoją przed tymi odmiannymi polityki zagranicznej państwa. Omówił też sposoby pozyskiwania funduszy i zasady finansowania działań kulturotwórczych przez Polskę i Unię Europejską.

Następnie dr Przemysław Gasztold-Seń z Instytutu Pamięci Narodowej wygłosił referat na temat znaczenia „Solidarności” w europejskiej tradycji oporu wobec totalitaryzmów. Wystąpienie to nawiązywało do prezentowanej wystawy *Fenomen „Solidarności”*, wyjaśniało młodemu pokoleniu Słowaków przyczyny narodzin „Solidarności” i siłę oddziaływania ruchu na inne kraje europejskie.

Wystąpienie prof. nadzw. dr hab. Urszuli Żydek-Bednarczuk z Uniwersytetu Śląskiego, która od lat ściśle nie tylko współpracowała z bańskobystrzycką polonistyką, ale była jej wykładowcą i doradcą merytorycznym, zostało poświęcone funkcjonowaniu autostereotypów Polaków i Słowaków, zatem problemów zwyczajowo wiązanych z pojęciem tożsamości narodowej. Na przykładzie przeprowadzonych badań referentka wskazała źródła najczęściej obecnych w potocznym wyobrażeniu stereotypów i autostereotypów. Z jej ustaleń wynika, że oba narody postrzegają siebie podobnie.

Seminarium zakończyło wystąpienie dr Gabrieli Olchowej, która omówiła zawartość merytoryczną nowego tomu *Język Polski i Kultura 2. Między dawnymi a nowymi czasami. Język – Literatura – Kultura – Media* (red. G. Olchowa, Bańska Bystrzyca 2012, ss. 266). Publikacja gromadzi artykuły prezentujące wyniki badań naukowców zarówno ze Słowacji, jak i Polski. Materiał został pogrupowany w następujące działy: Media, Literatura i kultura, Język, Recenzje, Przekład i Kronika. Szczególną uwagę prelegentka i zarazem redaktorka tomu zwróciła na wywiad z Josefem Marušakiem, tłumaczem języka polskiego, członkiem Rady Redakcyjnej prezentowanego pisma, który za działalność popularyzującą język i literaturę polską na Słowacji otrzymał Nagrodę Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdana Zdrojewskiego. Całość publikacji ma charakter nietuzinkowego spotkania międzykulturowego.

Kwintesencją uroczystości otwarcia Centrum Języka i Kultury Polskiej na Uniwersytecie Mateja Bela, podkreślającą jej wielokulturowy charakter i wymiar, był koncert polskiego zespołu o węgierskiej nazwie Öszibarack, który odbył się w Záhradzie – Centrum Nezavislej Kultury w Bańskiej Bystrzycy.

Władzom, wykładowcom i studentom Centrum Języka i Kultury Polskiej życzymy wielu fascynujących spotkań z językiem, literaturą i kulturą polską.